

Wat we missen in het regeerakkoord

Martin Heijnsbroek

27 oktober 2017

Als ik de plannen lees van het nieuwe kabinet, dan kan ik me natuurlijk opwinden over sommige hoofdstukken en maatregelen. Maar bij mij begint het al met het voorblad. 'Vertrouwen in de toekomst', zo luidt de titel. Als je mijn vertrouwen wilt winnen door dit in de titel te zetten, dan ga ik me juist zorgen maken. Het lijkt een beetje op een cabaretier die zijn oudejaarsconference 'grappig het jaar uit' noemt.

Nee, als je mijn vertrouwen wilt winnen, dan zul je uit een ander vaatje moeten tappen. Iets moeten vertellen over hoe je de effectiviteit van je maatregelen gaat vaststellen. Het liefst voordat je ze gaat uitvoeren, maar op zijn minst achteraf. Natuurlijk is dat veel werk: ik schat dat er meer dan 500 maatregelen in dat akkoord van 70 pagina's staan. Maar je kan toch op zijn minst wel uitleggen hoe je de belangrijkste twintig maatregelen gaat evalueren? Als je toch al een record neerzet met de langste formatie ooit, verras me dan ook.

Evaluaties van eerder kabinetsbeleid stellen me in ieder geval niet gerust. Rutte's framing is vaak briljant in zijn eenvoud, maar slaat soms helemaal nergens op. Bij Rutte II bijvoorbeeld. 'Gemiddeld gaan burgers er één procent op achteruit. Ik vind dat zeer verdedigbaar.' Voor een liefhebber van de statistiek is het natuurlijk bizar om een verdediging te horen op basis van de 'gemiddelde' Nederlander. Dat doet me denken aan een uitspraak van de statisticus Taleb: 'never cross a river because it is on average four feet deep'.

Het zal nog even duren, maar ook in Den Haag zal deze trend ooit doordringen. Binnen twee decennia zit er dus in het regeerakkoord een hoofdstukje 'evaluatie en experimenten'.

Als Rutte in 2011 kritiek krijgt van de Raad van State dat hij te weinig doet om de economie te stimuleren, is zijn reactie dat ze op zich gelijk hebben dat er veel moet gebeuren, maar dat hij oprecht meent dat hij al die maatregelen ook neemt. Lees die zin nog maar een keer. Het is de logica van iemand die weet dat hij niet de inhoud moet opzoeken, omdat hij het gewoon niet weet.

En met datzelfde niveau van argumenteren kon Rutte onlangs claimen dat zijn kabinet Nederland uit de crisis had gehaald, zonder enig inhoudelijk argument over de streef opstart na de crisisjaren, en zonder enige les te hoeven trekken uit die honderden maatregelen die hij met Rutte II had doorgevoerd.

Verleden week schreef Max Welling in deze rubriek over hoe belangrijk het is om oorzaak en gevolg vast te stellen, in plaats van oppervlakkige verbanden te observeren. Daar moet ik dus aan denken als ik door het regeerakkoord blader, en meer vertrouwen wil krijgen in de toekomst.

In tegenstelling tot Den Haag realiseert het bedrijfsleven, en ook de topsport, zich al lang dat het vaststellen van effecten de basis vormt om mee te doen in een Big Data-wereld. Wil je de data inzetten voor het verbeteren van je prestaties, dan zal je moeten investeren in 'feedback'-loops van maatregelen, en bereid moeten zijn om je beleid continu te evalueren, en gedurende de rit bij te sturen. Maar ook zal je continu experimenten uit moeten voeren op beperkte schaal, om uit te vinden of iets werkt. Of op zijn minst van tevoren af te spreken tegen welke 'baseline' en met welk doel je je maatregel gaat evalueren.

Het zal nog even duren, maar ook in Den Haag zal deze trend van evalueren en experimenteren ooit doordringen. Om dit meetbaar te maken: binnen twee decennia zit er dus in het regeerakkoord een hoofdstukje 'evaluatie en experimenten'.

Martin Heijnsbroek is managing partner bij MIcompany.